

Till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg
Box 1070
462 28 Vänersborg
Tel: 0521-27 02 00
mmd.vanersborg@dom.se

Överklagan av länsstyrelsens samrådsyttrande, dnr 532-37382-2015, angående Försvarets Materielverks (FMV:s) begäran att få skjuta granater som avses brisera vid nedslag mot vatten, samt begäran om inhibition.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har 2015-12-02 utfärdat ett ställningstagande i samråd med FMV. Aktion Rädda Vättern vill pröva om detta beslut är i överensstämmelse med en rättssäker tillämpning av miljöbalken.

A. Skäl för prövning.

Anledningen till behovet av överprövning är framförallt fyra förhållanden:

1. Samrådet sker i enlighet med villkor 11 i FMV:s tillstånd 2010-11-18, dnr 551-33361-2009. I de undantagsfall då FMV skulle ha behov av att testa brisant ammunition föreskrevs i tillståndet att en tredje part, Fiskeriverket, skulle medverka vid bedömningen om verksamhetens lämplighet. I och med bildandet av Havs- och vattenmyndigheten har Fiskeriverkets uppdrag i detta sammanhang överfört till länsstyrelsen. Detta innebär konkret att samma organisation som utfärdat tillståndet, med aktivt deltagande från länsstyrelsens vattenvårdsenhet, nu uppträder som samrådspart. Det liknar ett jävsförhållande. Vätternvårdsförbundet får uttala sig i en underremiss, 2015-12-01, och menar "*att skjutningar med briserande granater ska undvikas helt i Vättern*". Förbundet radar upp sju skäl som vart och ett borde leda till slutsatsen att FMV:s granatskjutningar måste stoppas. Det är svårt att se att det finns något annat skäl för Vätternvårdsförbundet att inte klart och entydigt kräva ett förbud mot brisant ammunition, inom aktuellt område inom angiven tid, än att Försvarmakten är en viktig medlem i förbundet. Ingen från länsstyrelsen eller från försvaret fristående organisation får ärendet på remiss.
2. Länsstyrelsens ställningstagande är formulerat dels som ett **tillstyrkande** att skjuta i ett område och dels en **rekommendation** att, för granater med störst sprängverkan, undvika övriga nedslagsområden. Försiktighetsmåttan, som till största delen är en direkt kopiering av FMV:s förslag i ansökan, använder både orden "skall" och "bör". Ska detta tolkas som att kravet på att "provskjutningsytan **skall** köras över med båt" är absolut, medan att hålla säkerhetsavstånd inte är lika tvingande utan närhet "**bör** undvikas" i den mån det går?
3. I tillståndet från 2010 framgår det att syftet i första hand är att undvika brisant ammunition i Vättern. FMV hävdar i sin ansökan: "*Brisader med anslag i vatten kommer att undvikas. Om behov uppstår kommer provverksamhet med anslagsdetonationer i fiskeskyddsområden ske*

först efter överenskommelse med Fiskeriverket.” (Sidan 9 i tillståndsbeslutet.)

Länsstyrelsen noterar i samma tillståndsdokument: *”Det får bedömas som olyckligt att totalfreda ett område och samtidigt tillåta nedfall av material som kan påverka rödingens lekbottnar.”* FMV uppmanas att *”undersöka möjligheterna att helt undvika nedfall som kan påverka lekbottnar i fredningsområdena.”* (Sidan 36.)

Notera även Vätternvårdsförbundets synpunkt: *”Diskussionen som följde innehöll dock att djup större än 25 m samt tiden maj till 15 september möjligen kunde vara acceptabel för brisant ammunition (egna anteckningar) om ytterst särskilda skäl föreligger. Sådana skäl bör åberopas i så fall.”*

Mot bakgrund av dessa skrivningar är det utomordentligt märkligt att FMV i sin begäran om samråd inte framför några skäl överhuvudtaget till att just nu skjuta 140 briserande granater rakt ut i fiskeförbudsområdet. Lika märkligt är det att länsstyrelsen inte frågar efter vad som gör detta avsteg nödvändigt. Beskjutning sker ju delvis dessutom helt nära fredningsområden mitt under fredningstid (15 september till 31 december)! Länsstyrelsen noterar ju i samrådsyttrandet att *”nylagd rom och gulesäcksyngel är mycket känsliga för vibrationer.”* Ändå är länsstyrelsen så vag i sitt yttrande och använder formuleringar som *”rekommendationer”* och *”bör”*.

Borde inte länsstyrelsen i första hand rekommendera FMV att förklara varför just dessa platser under dessa tider, som är så känsliga i rödingens reproduktion, måste beskjutas med briserande granater?

4. FMV:s tillstånd från 2010 negligerar kravet på särskild prövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Helt utan hänvisning till ett gediget vetenskapligt underlag plockas följande formulering in i texten: *”Länsstyrelsen bedömer att den verksamhet som ingår i ansökan och som beskriver skydd för olika fredningsområden och samråd med Fiskeriverket inte innebär att verksamheten har någon betydande påverkan på Natura 2000-området.”* (Sidan 32.) Någon separat tillståndsprövning är det överhuvudtaget inte tal om. Det verkar som om länsstyrelsen först i samband med den pågående prövningen av flygskjutmålet Hammaren har förstått att EG-rätten bör tillämpas även i Sverige? Borde inte ett seriöst samrådsförfarande kompensera för denna brist och på ett helt annat sätt ta upp art- och habitatdirektivets krav i samband med spridning av stora mängder stålsplitter och de kemiska omvandlingsämnen som uppstår vid sprängning mot vattenytan?

B. Inhibition.

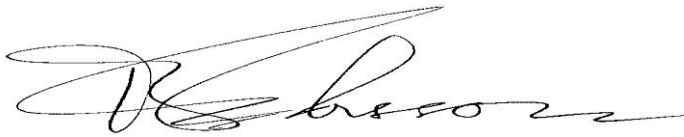
Första provskjutningsperioden har redan passerat (7-11 december). Hur stora skador som uppstått har vi i skrivande stund inte kunnat få information om. På grund av bristerna i handläggningen av ärendet begär vi att mark- och miljödomstolen förordnar om inhibition, så att den andra provskjutningsperioden (11-15 januari 2016) skjuts upp till dess frågan har utretts.

Sammanfattningsvis önskar Aktion Rädde Vättern att Mark- och miljödomstolen prövar hanteringen av tillståndets 11:e villkor.

- Handlar det om ett jävsförhållande när länsstyrelsen är både tillståndsmyndighet och samrådspart?
- Är länsstyrelsens samrådsyttrande rättssäkert trots formuleringar som "rekommendationer" och blandning av "skall" och "bör"?
- Måste inte verksamhetsutövaren i ett samrådsförfarande redovisa synnerliga skäl för att undantagsvillkoret 11 ska tillämpas? Speciellt när det gäller de områden och den tidpunkt som uppenbart riskerar att försvåra rödingens reproduktion?
- Vad innebär det för tillämpningen av FMV:s tillstånd från 2010 i allmänhet, och villkor 11 i synnerhet, att ingen separat prövning enligt Natura 2000-reglerna (7 kap. 28 a § MB) har skett?
- Aktion Rädda Vättern begär inhibition så att frågan kan utredas innan nästa provskjutningsperiod inleds.

Om länsstyrelsens samrådsbeslut 2015-12-02 inte kan behandlas av mark- och miljödomstolen önskar Aktion Rädda Vättern vägledning om på vilka andra vägar detta myndighetsbeslut kan överprövas.

Hjo den 21 december 2015

Bengt Eriksson
Ordförande i föreningen Aktion Rädda Vättern
Org.nr 802473-4611

mail: bengt.eriksson@gu.se